

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası	: 2024/962
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 22.8.2024/44
Karar Numarası	: 2024/778
Başvuran	: B. D.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın hasta olduğu için ziyaretine gelemeyen babası ile telefonda ek görüşme talebinin reddedilmesine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Anne ve babasının uzun süredir çeşitli sağlık sorunları yaşadığını, annesinin tedavi sürecinde bulunduğu Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından kendisine yalnız on beş günde on dakika telefonla görüşme hakkının verildiğini,

b. Annesinin sağlık durumunun kötüleşmesi üzerine 1/5/2023 tarihinde Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası kapsamında, hasta olup ziyaretine gelemeyen yakını ile telefonla ek görüştürülme hakkının tarafına verilmesi için başvuru yaptığını ancak İdare ve Gözlem Kurulunun 17/5/2023 tarihinde başvurusunu reddettiğini,

c. Kurulun ret kararına karşı 18/5/2023 tarihinde Edirne 2. İnfaz Hakimliğine itiraz başvurusunda bulunduğunu, İnfaz Hakimliğinin 31/5/2023 tarihinde itirazını kabul ettiğini ve talebin yerine getirilmesine karar verdiğini,

ç. Mahkemenin kararına rağmen talebinin yerine getirilmesinin geciktirildiğini ve annesiyle ancak 24/11/2023 tarihinde telefonla ek görüşme hakkı kapsamında görüşebildiğini,

d. Mahkeme kararıyla onanmış hasta olup ziyaretine gelemeyen yakını ile telefonla ek görüşme hakkının hasta olan babasını da kapsamı gerektiğini ancak babası ile görüştürülmediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Mahkeme kararının kesinleşmesinin ardından başvurana ziyaret haftalarında ek bir telefonla görüşme hakkı daha verildiği,

b. Açık ve kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlülerin, altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık, salgın hastalık ve doğal afet hallerinde kuruma ait telefon ve faks cihazlarından derhal yararlandırıldığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

c. Başvuranın yukarıdaki koşullar dışında sürekli olarak telefonla ek görüşme hakkı istediğini, bu durumun ise mevzuata aykırı olduğu,

ç. Başvuranın konuya ilişkin Edirne Cumhuriyet Başsavcılığına da başvuruda bulunduğu, Başsavcılığın konuya ilişkin 27/02/2024 tarihli ve 2024/... sayılı resmi yazı ile bilgi ve belge istediği, istenilen belgelerin 28/02/2024 tarihli ve 2024/... sayılı yazı ile iletildiği belirtilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran özetle;

a. Başvuruya konu olan şikayetin devam ettiğini,

b. İlgili mevzuatta telefonla ek görüşme hakkının bir defaya mahsus olduğuna dair bir ibare bulunmadığını belirterek mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz...*"

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.*"

7. Aynı Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynağın bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenirlikliğinin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenirlik bulunana ya da incelenirlikliğinin esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

10. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukları, kamplar, bakım merkezleri gibi

yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

11. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

12. Somut olayda başvuran, iki haftada bir telefonla görüşme hakkına ek olarak hasta olduğu için kendisini ziyarete gelemeyen babası ile telefonda ek görüşme hakkı talep ettiğini ancak İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla söz konusu talebinin reddedildiğini ileri sürmektedir.

13. Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) göre, ceza infaz kurumu idaresinin mahpusların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri alması Anayasa'nın 20'nci maddesinde güvence altına alınmış aile hayatına saygı hakkının gereğidir (AYM, *Yeliz Erten*, B.No: 2020/99, 11/3/2021). Bu bağlamda mahpusların telefon hakkına ilişkin şikayetlerini aile hayatının korunması hakkı bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim AYM, bu konuya ilişkin kendisine yapılan başvuruları aile hayatının korunması çerçevesinde değerlendirerek sonuca bağlamaktadır (AYM, *R.T.*, B.No: 2020/12442, 21/6/2023; AYM, *Y.E.T.*, B. No: 2017/13834, 30/6/2021; AYM, *Ali Taş ve diğerleri*, B.No: 2020/6915, 11/7/2023).

14. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

15. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilen başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye